IL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum 20 t'Ottubru, 2020

Appell numru 39 tal-2018

Il-Pulizija
vs.
Anthony CAMILLERI

Il-Qorti:

1. Dan huwa appell minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar it-30 ta' Jannar 2018 fil-konfront ta' Anthony CAMILLERI, karta tal-identità bin-numru 358M li ġie mixli:

> Talli fit-30 ta' Jannar 2016 għall-ħabta ta' 16:05 waqt li kien f'Telgħet ix-Xemxija, ix-Xemxija, limiti ta' San Pawl il-Baħar għamilha ta' bejjiegħ fiss tal-ħaxix u ngombra l-imsemmija triq permezz ta' kaxxi tal-frott tal-ħaxix.

2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, wara li rat l-imputazzjoni miġjuba kontra l-appellant u wara li rat ir-Regolament 29(2)(a) tal-Leġislazzjoni Sussidjarja 441.07, iddikjarat lil Anthony CAMILLERI ħati tal-imputazzjoni miġjuba kontrih u kkundannatu mija u ħamsin euro (€150) ammenda.

3. Illi minn din is-sentenza Anthony CAMILLERI interpona appell li permezz tiegħu talab lil din il-Qorti tirrevoka s-sentenza appellata billi tiddikkjarah mhux ħati tal-akkuża kif dedotta kontra tiegħu tilliberah skont il-liġi u dan wara li saħaq is-segwenti : -

(1) Kien hemm nuqqas ta' provi mill-Prosekuzzjoni relattivament għall-elementi rikjesti sabiex dan ir-reat jissusisti.
(2) Il-Qorti tal-Maġistrati straħet biss fuq ritratti eżebiti mill-Prosekuzzjoni sabiex isibu ħati. Skond LS363.177 u LS65.13 hemm definizzjoni ta' ingombru bħala xi ħaġa li ddejjaq jew li tista' twassal għad-deterjorament jew tħassir ta' post pubbliku jew li tostakola jew b'xi mod toħloq xi diżordni jew inkonvenjent. Ma saritx prova li l-kaxxi kienu ta' ingombru jew ta' inkonvenjent. Ir-ritratti juru li l-vann kien ġewwa kaxxa bajda u b'hekk ma kienx ta' inkonvenjent. Il-kaxxi ma kienux ġewwa struttura fissa jew li kienet tieħu xi żmien sabiex tintrema jew tiżżarma iżda kienu sempliċiment imniżżla minn ġol-van sabiex il-prodotti jkunu jistgħu jidhru aħjar. Fil-fehma tal-esponent dan ma jikkostitwix ingombru. In oltre jidher ukoll illi hu niżżel xi kaxxi biex ikollu spazju hu sabiex jitla u jinżel fil-vann u sabiex jistkenn fil-maltemp jekk dan jinqala. Dawn infatti reġgħu tqegħdu fil-vann fi żmien qasir ħafna, li jindika wkoll illi dawn kienu mal-art temporanjament u b'hemm mhux ta' ingombru għal ħadd. Ma sar l-ebda rapport minn ħadd li kienu qedgħin ibatu minħabba dan l-ingombru. Kwindi mhux biżżejjed toqgħod fuq ir-ritratti għax il-prosekuzzjoni kellha tipprova wkoll li dan l-aġir kien ta' nkonvenjent għal ħaddieħor. Kwindi ma setax jinstab ħati.
(3) Jekk il-Prosekuzzjoni tonqos milli tressaq il-provi opportuni sal-grad rikjest kull dubbju kellu jimmilita favur l-appellant. La l-Pulizija qatt ma rċevew rapporti minn ħadd mela dan jindika ċar li dan l-ingombru ma jeżistix.

Ikkunsidrat

4. Illi nhar it-30 ta' Jannar 2016 filwaqt li l-Pulizija tal-Qawra kienu qegħdin jagħmlu r-ronda fi Triq it-Telgħet ix-Xemxija, innutaw li kien hemm bejjiegħ tal-frott u tal-ħaxix li kien qed jesponi numru konsiderevoli ta' ħxejjex u frott mal-art fl-istess triq. Il-Pulizija waqfu ħdejh sabiex ikellmuħ fejn identifika ruħu bħala l-appellant. Huwa pproduċilhom il-permessi ta' bejjiegħ tiegħu bin-numru LIE:37/484. Huwa ntalab jiżgombra l-kaxxi li kellu mal-art u ġie nfurmat li kienu ser jinħarġu l-akkużi relattivi kontra tiegħu.

5. Filfatt wara li l-appellant tressaq quddiem l-ewwel Qorti, hu nstab ħati tal-unika imputazzjoni miġjuba kontra tiegħu.

Ikkunsidrat

6. Illi din il-Qorti hija Qorti ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati u ma tbiddilx l-apprezzament tal-provi magħmul mill-Qorti tal-Maġistrati meta dik il-Qorti tkun legalment u raġonevolment korretta fl-apprezzament li hija kienet għamlet. Fis-sentenza ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Emanuel ZAMMIT*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri)[1] intqal:-

[1] Tal-21 t'April 2005. Ara wkoll Ara, fost ohrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa***, 16 ta' Ottubru 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez*** u r-***Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina*** 24 ta' April 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive***

> kif dejjem gie ritenut huwa principju stabbilit fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti li hija ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi maghmul mill-ewwel Qorti jekk tasal ghall-konkluzjoni li dik il-Qorti setghet ragjonevolment u legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-ewwel Qorti izda taghmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l- ewwel Qorti kinitx ragjonevoli fil-konkluzjoni taghha. Jekk, izda, din il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni li l-ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setghetx ragjonevolment jew legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura impellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konkluzjoni.

7. Anke jekk din il-Qorti tistħarreġ ix-xiehda li tkun tressqet quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, ir-rwol ta′ din il-Qorti jibqa′ dak ta′ reviżjoni tad-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Fil-kors ordinarju tal-funzjoni tagħha, ma ssirx Qorti ta′ ritrattazzjoni, u ma terġax tisma′ l-każ u tiddeċiedi l-każ mill-ġdid. Id-deċiżjoni jekk l-imputat

---

Axiak 23 ta' Jannar 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed***; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino***, 7 ta' Marzu 2000, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt***, 1 ta' Dicembru 1994; u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi***, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: ***Il-Pulizija vs Andrew George Stone***, 12 ta' Mejju 2004, ***Il-Pulizija vs Anthony Bartolo***, 6 ta' Mejju 2004; ***Il-Pulizija vs Maurice Saliba***, 30 ta' April 2004; ***Il-Pulizija vs Saviour Cutajar***, 30 ta' Marzu 2004; ***Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan*** et, 21 ta' Ottubru 1996; ***Il-Pulizija vs Raymond Psaila et***, 12 ta' Mejju 1994; ***Il-Pulizija vs Simon Paris***, 15 ta' Lulju 1996; ***Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace***, 31 ta' Mejju 1991; ***Il-Pulizija vs Anthony Zammit***, 31 ta' Mejju 1991.

Fil-kawża ***Ir-Repubblika ta′ Malta vs Domenic Briffa*** ġie mistqarr li :

> Kif gie ritenut diversi drabi, hawn qieghdin fil-kamp ta′ l- apprezzament tal-fatti, apprezzament li l-ligi tirrizerva fl- ewwel lok lill-gurati fil-kors tal-guri, u li din il-Qorti ma tiddisturbahx, anke jekk ma tkunx necessarjament taqbel mija fil-mija mieghu, jekk il-gurati setghu legittimament u ragonevolment jaslu ghall-verdett li jkunu waslu ghalih. Jigifieri l-funzjoni ta' din il-Qorti ma tirrizolvix ruhha f'ezercizzju ta' x'konkluzjoni kienet tasal ghaliha hi kieku kellha tevalwa l-provi migbura fi prim'istanza, imma li tara jekk il-verdett milhuq mill-gurija li tkun giet "properly directed", u nkwadrat fil-provi prodotti, setax jigi ragonevolment u legittimament milhuq minnhom. Jekk il- verdett taghhom huwa regolari f'dan is-sens, din il-Qorti ma tiddisturbahx (ara per ezempju Ir-Repubblika ta' Malta v. Godfrey Lopez u r-Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina decizi minn din il-Qorti fl-24 ta' April 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Lawrence Asciak sive Axiak deciza minn din il-Qorti fit-23 ta' Jannar 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Mustafa Ali Larbed deciza minn din il-Qorti fil-5 ta' Lulju 2002, ir-Repubblika ta' Malta v. Thomas sive Tommy Baldacchino deciza minn din il-Qorti fis-7 ta' Marzu 2000, u r-Repubblika ta' Malta v. Ivan Gatt deciza minn din il-Qorti fl-1 ta' Dicembru 1994).

ikunx ħati jew le teħodha l-Qorti tal-Maġistrati, li għandha d-dover li tanalizza l-provi u l-argumenti legali kollha u tasal għall-konklużjonijiet tagħha.[2]

8. Din il-Qorti, b'hekk tirrevedi s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati billi tara jekk u safejn, bis-saħħa tal-provi li jkunu ġew miġjuba mill-partijiet u tal-argumenti legali dibattuti quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, setgħetx dik il-Qorti legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni milħuqa minnha fis-sentenza tagħha. Biex tagħmel dan ix-xogħol ta' reviżjoni din il-Qorti, tkun trid tifli l-provi u l-argumenti miġjuba quddiem il-Qorti tal-Maġistrati u tara jekk, u safejn, b'dawk il-provi li kellha quddiemha, il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx tasal għall-konklużjonijiet tagħha kif jidhru fis-sentenza b'mod tajjeb u skont il-Liġi.

9. Jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom skont il-provi u l-argumenti legali li kellha quddiemha, anke jekk dik ma kienetx l-unika konklużjoni li dik il-Qorti setgħet tasal għaliha, allura din il-Qorti ma tibdilx il-konklużjonijiet milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li jekk il-Qorti tal-Maġistrati tkun għamlet xogħolha tajjeb, din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdlilha s-sentenza tagħha, jekk mhux għax ikun hemm raġuni valida. Il-fatt biss li l-appellant ma jkunx jaqbel mal-konklużjonijiet tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati mhux biżżejjed biex din il-Qorti tibdel is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati.

---

[2] u dan sakemm ma jkunx hemm raġunijiet eċċezzjonali entro l-parametri ta' dak li jipprovdi l-artikolu 428(3)(5) tal-Kodiċi Kriminali li din il-Qorti tkun tista' tiddeċiedi hi l-meritu tal-kawża.

10. Jekk mill-banda l-oħra din il-Qorti tara li, mill-provi li nġiebu jew mill-argumenti legali imresqin quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati tkun żbaljat fl-apprezzament tal-provi jew fl-interpretazzjoni tal-argumenti legali imresqin quddiemha, b'mod li allura din il-Qorti tqis ma jkunx sigur u sodisfaċenti li tistrieħ fuq dawk il-konklużjonijiet, allura din il-Qorti imbagħad għandha s-setgħa u d-dmir li tibdel dik is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati, jew dawk il-partijiet minnha li jirriżultaw li jkunu żbaljati jew li ma jirriflettux il-Liġi.[3]

11. Dawn il-provi pero jridu qabel xejn ikunu jirrispettaw ir-regoli tal-evidenza fi proċedimenti penali, ċjoe l-*Law of Evidence*.

12. L-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali jgħid li għal dak li jirrigwarda xhieda ta' eta' minuri, xhieda tal-imputat kif ukoll ix-xhieda ta' persuni li huma klassifikati taħt l-artikolu 636 tal-Kodiċi Kriminali, fosthom persuni li jkollhom interess fil-kwistjoni li fuqha tkun meħtieġa x-xhieda tagħhom, jew fir-riżultat tal-kawża : -

> id-deċiżjoni (dwar il-kredibbilta tagħhom) titħalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittieħed qies tal-imġieba, kondotta u karattru

[3] Ara wkoll, fost oħrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Rida Salem Suleiman Shoaib***, 15 ta' Jannar 2009; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Paul Hili***, 19 ta' Gunju 2008; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Etienne Carter***, 14 ta' Diċembru 2004; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa***, 16 ta' Ottubru 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez*** u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Eleno sive Lino Bezzina***, 24 ta' April 2003; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak***, 23 ta' Jannar 2003, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed***, 5 ta' Lulju 2002; ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino***, 7 ta' Marzu 2000, ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt***, 1 ta' Dicembru 1994; u ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi***, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: ***Il-Pulizija vs Andrew George Stone***, 12 ta' Mejju 2004, ***Il-Pulizija vs Anthony Bartolo***, 6 ta' Mejju 2004; ***Il-Pulizija vs Maurice Saliba***, 30 ta' April 2004; ***Il-Pulizija vs Saviour Cutajar***, 30 ta' Marzu 2004; ***Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan et***, 21 ta' Ottubru 1996; ***Il-Pulizija vs Raymond Psaila et***, 12 ta' Mejju 1994; ***Il-Pulizija vs Simon Paris***, 15 ta' Lulju 1996; ***Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace***, 31 ta' Mejju 1991; ***Il-Pulizija vs Anthony Zammit***, 31 ta' Mejju 1991.

tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xhieda għandiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xhieda tiegħu, u jekk ix-xhieda hix imsaħħa minn xiehda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ.

13. Imbagħad l-artikolu 638 tal-Kodiċi Kriminali jagħmilha ċara li huwa fid-dover tal-Prosekuzzjoni li ġġib il-provi kollha u l-aħjar prova possibbli sabiex il-grad tal-prova tal-Prosekuzzjoni jintlaħaq b'suċċess. Jekk dawk il-provi jkunu jikkonsistu prinċipalment fil-verżjoni ta' xhud waħdieni, il-Qorti xorta waħda tista' tasal sal-grad ta' prova rikjest fi proċedimenti kriminali, jekk dak ix-xhud ikun ġie emnut; u dan peress li f'din l-eventwalita, din ix-xiehda ssir biżżejjed biex tagħmel prova sħiħa u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt ġie ippruvat minn żewġ xhieda jew aktar. Fil-fatt l-artikolu 638(2) tal-Kodiċi Kriminali jgħid li xhud wieħed waħdu, jekk emnut, huwa suffiċjenti sabiex fuq ix-xiehda tiegħu il-Qorti tkun tista' ssib ħtija. Dan il-prinċipju ġie kkonfermat f'diversi każijiet li dawn il-Qrati kellhom quddiemhom fil-passat.[4] Jiġifieri huwa legalment korrett u permissibbli Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tasal li ssib ħtija f'persuna akkużata fuq ix-xiehda ta' xhud wieħed biss.

14. In oltre kif gie ritenut mil-Qorti fl-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Thorne,***[5]

---

[4] Ara fost oħrajn l-appelli kriminali sede inferjuri fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Bonavia*** ppreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata s-6 ta' Novembru 2002; ***Il-Pulizija vs Antoine Cutajar*** ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u deċiża fis-16 ta' Marzu 2001; ***Il-Pulizija vs Carmel Spiteri*** ippreseduta mill-Imħallef David Scicluna u deċiża fid-9 ta' Novembru 2011; Ara wkoll ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Martin Dimech*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Sede Superjuri u ppreseduta mill-Imħallfin Joseph Filletti, David Scicluna u Joseph R. Micallef u datata 24 ta' Settembru 2004.

[5] Deċiza fid-9 ta' Lulju 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri ippreseduta mill-Imħallef Joseph Galea Debono.

> mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghall-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l- Qorti, f' kaz ta' konflitt fil-provi, trid tevalwa l-provi skond il-kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali w tasal ghall-konkluzzjoni dwar lil min trid temmen u f' hix ser temmnu jew ma temmnux'.

15. F'dan il-kuntest, allura, l-akbar sfida li jkollhom il-Qrati fil-każijiet li jisimgħu hija li jiskopru l-verita storika; u dan peress li l-evidenza li tinġieb quddiemhom - kemm dik diretta, kif ukoll dik indiretta - mhux dejjem neċessarjament twassal għall-dik il-verita'. Xhud jista' jkun konsistenti kemm fil-veritajiet li jgħid, kif ukoll fil-gideb li jista' jkun qiegħed jgħid. U huwa għalhekk li jeżisti wkoll ir-reat ta' sperġur. Il-Qrati ma għandhomx is-setgħa li jaqraw l-imħuħ tan-nies. Il-Qrati jippruvaw jifhmu xi jkollhom f'moħħhom, f'qalbhom u fil-kuxjenza tagħhom in-nies li jidhru quddiemhom biss mill-kliem li jgħidu u mill-egħmil tagħhom. Il-Qrati jridu jistrieħu biss fuq il-provi li jkunu nġiebu quddiemhom – ċjoe l-evidenza diretta jew l-evidenza indiretta.

16. L-evidenza indiretta hi dik li prinċipalment tistrieħ fuq iċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ. Għalkemm iċ-ċirkostanzi ma jitkelmux bħax-xhieda, u b'hekk ma jistgħux jigdbu, mill-banda l-oħra jistgħu jkunu qarrieqa. Dawn il-Qrati dejjem straħu fuq il-prinċipju li biex l-evidenza ċirkostanzjali tkun is-sies ta' sejbien ta' ħtija, din trid tkun univoka, jiġifieri li tipponta biss u esklussivament lejn direzzjoni u konklużjoni waħda u xejn ħliefha. Altrimenti, jekk iċ-ċirkostanzi jagħtu lok għal aktar minn konklużjoni waħda, il-Qorti ma tkunx tista' tistrieħ fuqhom biss biex tkun tista' ssib ħtija.

Jekk ikun hemm dubju dettat mir-raġuni, il-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-imputat jew akkużat.

17. Mill-banda l-oħra biex persuna tiġi misjuba ħatja, il-Liġi kriminali **ma teħtieġx** li din tkun stabbilita b'ċertezza assoluta. Il-Liġi tal-proċedura Maltija hija imnisla mis-sistema Ingliż fejn huwa meħtieġ li biex Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tkun tista' ssib ħtija f'akkużat, il-Prosekuzzjoni tkun trid irnexxielha tipprova l-każ tagħha lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni in bażi għall-provi imresqa minnha. Jekk id-Difiża tipprova l-punt tagħha fuq bażi ta' probabbilita, jew tislet argument, inkluż mill-provi tal-Prosekuzzjoni stess, u jirnexxielha ddaħħal dubju dettat mir-raġuni, allura l-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-akkużat.

18. Il-Qorti tkun tista' tasal għal din il-konklużjoni biss wara li tkun għarblet il-provi ammissibbli kollha li jkunu tressqu quddiemha, jiġifieri kemm l-evidenza ordinarja kif ukoll dik esperta, kemm dik diretta u kif ukoll dik indiretta. Fl-aħħar mill-aħħar dik il-Qorti trid tkun żgura moralment, *sure* fis-sistema Legali Ingliż,[6] li l-każ seħħ skont kif tkun qed tipprospetta l-Prosekuzzjoni *lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni.* Dan huwa l-ogħla livell ta' prova li l-Liġi teħtieġ biex tinstab ħtija; livell li huwa anqas miċ-ċertezza assoluta, iżda li huwa ogħla mill-bilanċ tal-probabbilitajiet.

19. Fil-każ Ingliż ***Majid***,[7] Lord Moses stqarr hekk :

---

[6] ***R v Majid***, 2009, EWCA Crim 2563, CA at 2
[7] ibid.

> Judges are advised by the Judicial Studies Board, as they have been for many years, to direct the jury that before they can return a verdict of guilty, they must be sure that the defendant is guilty.

20. Inoltre, fil-ktieb tagħhom ***The Modern Law on Evidence***, Adrian Keane u Paul McKeown[8] jgħidu s-segwenti : -

> In the wake of difficulties encountered with the formula of proof beyond reasonable doubt, Majid makes it clear that the direction on the criminal standard must adhere to the formula of proof by being "sure", in accordance with the longstanding advice given to judges by the Judicial Studies Board. That advice currently contained in the Crown Court Bench Book, is simply that the prosecution prove their case if the jury, having considered all the relevant evidence, are sure that the accused is guilty. Further explanation is described as 'unwise'. If the jury are not sure then, they must find the accused not guilty.

21. Meta jiġi biex ifisser dan il-grad ta' prova fi proċedimenti kriminali, l-Imħallef William Harding kien xi drabi jirreferi għal dal-kunċett bħala l-prinċipju **tas-sikurezza**. Hekk per eżempju fl-appell kriminali fl-ismijiet ***Il-Pulizija vs Joseph Peralta*** deċiża mill-Qorti Kriminali nhar il-25 t'April 1957 dik il-Qorti kienet qalet li f'dak il-każ, in bażi għall-provi miġjuba quddiemha hija setgħet tasal **b'sikurezza** għall-konklużjoni fir-rigward tal-istat tal-imputat, liema stat fattwali kellu jiġi pruvat in bażi għal suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. B'hekk dik il-Qorti ġja fl-1957 kienet irrikonoxxiet l-ekwivalenza bejn l-istat mentali ta' sikurezza mas-suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni, kif ukoll illum rifless fil-ġurisprudenza l-aktar reċenti fl-Ingilterra u Wales.

[8] Oxford University Press, 2012, p. 106 – 108.

22. U huwa biss meta jkun hemm **id-dubju veru, bażat fuq ir-raġuni, fuq is-sens komun u fuq il-buon sens, ċjoe d-dubju li jibqa' jippersisti wara li jsir stħarriġ dettaljat u b'attenzjoni, b'diliġenza u b'mod imparzjali tal-provi u l-argumenti kollha li jkunu ġew imresqin mill-Prosekuzzjoni u mid-Difiża** li mbagħad, jekk jibqa' jippersisti dan id-dubju, jkun jista' jingħad li dak il-livell ta' sikurezza, ossija suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni ma jkunx intlaħaq; u li allura bħala konsegwenza, il-Qorti ma tkunx tista' tiddikkjara lill-ħati tal-akkużi miġjuba kontrih.

23. Meta l-partijiet fi proċeduri penali, jagħżlu li jresqu prova, huma jridu jissodisfaw il-*best evidence rule*, ċjoe jridu jresqu l-aħjar prova li tkun tista' tiġi preżentata fil-każ konkret. Fis-sentenza fl-ismijiet ***Ir-Repubblika ta' Malta vs George Spiteri*** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali, ġie ritenut is-segwenti:

> Huwa principju fondamentali fil-process kriminali li l-ligi tesigi li kull min jrid jipprova xi haga, ghandu jressaq l-ahjar prova, u dan jista' biss jaqa' fuq prova sekondarja kemm il-darba din l-ewwel jew l-ahjar prova mhiex disponibbli. Hu veru wkoll, izda, li min ghandu jiggudika jista', skond il-ligi, u minkejja dan il-principju fondamentali appena msemmi, joqghod fuq ix-xhieda anke ta' persuna wahda jekk b'dak li tghid din il-persuna, jikkonvinci lill-gudikant sal-grad tal-konvinciment morali mill-htija tal-persuna akkuzata.
>
> L-prova indizzjarja trid tkun wahda assolutament univoka, li tipponta biss minghajr dubju dettat mir-raguni lejn fatt jew konkluzzjoni wahda. Ovvjament jekk fatt jew cirkostanzi jistghu ragjonevolment jinghataw aktar minn tifsira jew interpretazzjoni wahda, tkun li tkun, allura dik ma tkunx prova ndizzjarja tajba, skond il-ligi, sabiex in bazi taghha tista' tinstab htija. Kif tghid u titlob il-ligi, biex prova ndizzjarja tigi ammessa bhala prova valida fis-sens li wiehed jista' ragjonevolment jasal ghall-konkluzzjoni tieghu ta' htija in bazi taghha bla ebda dubju dettat mir-raguni, irid ikun moralment konvint minn dan ir-rekwizit ta' l-univocita' taghha, cioe' li dik il-prova tfisser biss u xejn aktar li l-akkuzat huwa hati ta' dak addebitat lilu

w, allura, kull dubju ragjonevoli fir-rigward ghandu jmur favur l-akkuzat skond il-ligi.

Wiehed ghandu jkun ferm attent fl-apprezzament u nterpretazzjoni tal-prova ndizzjarja ghaliex ghalkemm din hi prova ferm importanti, u kultant anke aktar mill-prova diretta, pero', din hi prova li facilment tista' tqarraq lil dak li jkun qed jghamel l-interpretazzjoni w apprezzament taghha.[9]

24. In oltre u aktar reċentement fis-sentenza ***Il-Pulizija vs Cyrus Engerer,*** il-Qorti tal-Appell Kriminali rriteniet illi :

Biex wiehed jistabilixxi jekk l-provi cirkostanzjali huma univoci wiehed irid jara l-assjem ta' dawn ic-cirkostanzi migjuba bhala prova u li dan il-konvinciment morali huwa wiehed ibbazat sal-grad rikjest tal-prosekuzzjoni tac-certezza morali (u mhux dik assoluta) jew il-prova lil hinn minn kull dubbju dettat mir-raguni. In oltre il-konkluzjoni biex tkun univoka mhux necessarjament trid tkun l-uniku xenarju li jista jintlahaq izda trid tkun l-unika wahda li tista twassal ghal htija b'mod ragonevoli kontra dak li jkun. Fi kliem iehor jekk jinholoq dubbju dwar l-univocita tal-provi cirkostanzjali liema xenarju alternattiv ma jkunx wiehed ragonevoli, dan ma jistax iwassal sabiex il-Qorti tillibera a bazi tan-nuqqas ta' univocita.[10]

25. Illi f'dan il-każ, huwa importanti wkoll li din il-Qorti tirreferi għar-regola tal-*hearsay* u kif din tiġi applikata fil-kamp penali Malti. Dan peress li parti mix-xiehda prodotti f'dan il-każ jistrieħu esklussivament fuq dak li qalulhom il-protagonisti f'dan il-każ.

26. L-artikoli 598 u 599 tal-Kodiċi ta' Organizazzjoni u Proċedura Ċivili (Kap 12) li jirregolaw il-*hearsay evidence*, u reżi applikabbli fi proċedimenti quddiem Qrati ta' Ġustizzja Kriminali bis-saħħa tal-artikoli 520(1)(d) u 645 tal-Kodiċi Kriminali jgħidu kif ġej:

598. (1) Bħala regola, il-qorti ma tiħux qies ta' xiehda dwar fatti li x-xhud igħid li ġie jafhom mingħand ħaddieħor jew li qalhom ħaddieħor li jista' jinġieb biex jagħti xiehda fuq dawk ilfatti.

[9] Deċiża nhar il-5 ta' Lulju 2002 mill-Imħallfin Noel Arrigo, Joseph A. Filletti u Patrick Vella.
[10] Deċiża nhar it-8 ta' Mejju 2014 mill-Imħallef Michael Mallia.

(2) Il-qorti tista', ex officio, jew fuq oppożizzjoni tal-parti, ma tħallix jew tiċħad li jsiru mistoqsijiet bi skop li jittieħdu xiehda bhal dawk.

(3) Iżda l-qorti tista' ġġiegħel lix-xhud li jsemmi l-persuna li mingħandha jkun sar jaf il-fatti li għalihom jirriferixxu dawk ilmistoqsijiet.

599. Il-qorti tista', skont iċ-ċirkostanzi, tippermetti xiehda fuq kliem ħaddieħor u tieħu qies tagħha, meta dan l-istess kliem ħaddieħor ikollu, fih innifsu, importanza sostanzjali, fuq il-meritu tal-kawża jew ikun jagħmel parti mill-meritu; inkella meta dan ħaddieħor ma jkunx jista' jinġieb biex jixhed, u l-fatti jkunu tali li ma jkunux jistgħu jiġu ppruvati sewwa xort'oħra, l-aktar f'każijiet ta' twelid, ta' żwieġ, ta' mewt, ta' assenza, ta' servitù, ta' rjieħ ta'immobbli, ta' pussess, ta' drawwiet, ta' ġrajjiet storiċi pubbliċi, ta'reputazzjoni jew ta' fama, ta' kliem jew fatti ta' nies li mietu jew li jkunu assenti u li ma kellhom ebda interess li jgħidu jew jiktbu l-falz, u ta' fatti oħra ta' interess ġenerali jew pubbliku jew li jkunu magħrufa minn kulħadd.

27. Fil-kawża deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet : ***Il-Pulizija vs Janis Caruana*** tal-14 ta' Mejju 2012 mill-Imħallef Lawrence Quintano il-kwistjoni tal-*hearsay evidence* kienet ġiet indirizzata b'dan il-mod : -

21. Bir-rispett kollu, il-hearsay rule tagħna (fl-artikolu 599) mhix daqshekk riġida daqs kemm wieħed jaħseb. Fil-fatt l-ewwel parti ta' dan l-artikolu jgħid hekk:

> '599. Il-qorti tista', skont iċ-ċirkostanzi, tippermetti xiehda fuq kliem ħaddieħor u tieħu qies tagħha, meta dan l-istess kliem ħaddieħor ikollu, fih innifsu, importanza sostanzjali, fuq il-meritu tal-kawża jew ikun jagħmel parti mill-meritu; inkella meta dan ħaddieħor ma jkunx jista' jinġieb biex jixhed, u l-fatti jkunu tali li ma jkunux jistgħu jiġu ppruvati sewwa xort'oħra,'

22. Fil-fatt fil-kawża 'Joseph Mary Vella et versus il-Kummissarju tal-Pulizija' il-Qorti Kostituzzjonali nhar it-13 ta' Jannar 1988 qalet hekk:

> 'Issa, fil-każ preżenti, si tratta ta' depożizzjoni ta' xhud dwar x'qallu ħaddieħor li ma jistax jiġi prodott minħabba li x-xhud ġie marbut bis-sigriet professjonali fuq l-identita' ta'dan il-ħaddieħor. Ċertament il-klem ta' dan il-ħaddieħor jistgħu, fiċ-ċirkostanzi tal-każ, ikollhom importanza sostanzjali fuq il-mertu tal-kawża. Għalhekk il-Qorti ma tara l-ebda raġuni l-għala għandha tiddipartixxi millkonlużjoni tal-ewwel qorti (li tħalli lil dan ix-xhud jiddeponi).'

23. Ukoll fl-Ingilterra u f'Wales ir-regola tal-hearsay m'għadhiex stretta daqsa qabel. Il-Qorti Ewropea Dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fil-każ ' Al-

Khawaja and Tahery versus the United Kingdom' tal-15 ta' Diċembru 2011 (deċiżjoni tal-Grand Chamber) qalet hekk f'pargrafu 130:

> 'However, the Court notes that the present cases have arisen precisely because the legal system in England and Wales has abandoned the strict common law ruel against hearsay evidence. Exceptions to the rules have been created, notably in the 1988 and 2003 Acts, which allowed for admission of ST's statement in Al-Khawaja's case and T's statement in Tahery's case.'

24. Fil-każ ta' Al-Khawaja, ST kienet għamlet rapport lill-Pulizija numru ta' xhur sewwa wara li kienet allegatament assaltata minn tabib. ST għamlet suwiċidju qabel il-ġuri. L-Imħallef li ppresieda ħalla li jinqara r-rapport waqt il-ġuri u ta direzzjonijiet appożiti. (Ara paragrafi 9 -19 tal-istess sentenza). Il-Grand Chamber ma sabitx vjolazzjoni talartikolu 6 (ara par.158 tas-sentenza).

25. Issa, jekk wieħed janalizza s-sitwazzjoni fil-każ li jinsab fil-preżent quddiem il-Qorti, ir-rapport bl-ebda mod ma jgħid li min għamel ir-rapport dwar is-serqa indika lill-appellant. Kieku kien hekk ir-rapport kien ikun prova li sar it-tali kliem iżda mhux prova li l-appellant wettaq is-serqa għalkemm l-istess rapport kien ikun jista' jintuża biex jikkorobora provi oħra. (Ara: Subramianiam v Public Prosecutor (1956) 1.W.L.R.956 at 969, PC).2 Fir-rapport odjern m'hemmx xi allegazzjoni bħalma ma għamlet ST fil-każ 'Al-khawaja vs UK' jew xi sitwazzjoni simili għal dak li aċċettat il-Qorti Kostituzzjonali. Hawn għandna biss rapport li saret is-serqa, ta' xhiex, fejn u meta. Min għamel ir-rapport mhux Malti, ma semma lil ebda persuna bħala suspettat, u ma jistax joqgħod jinġieb Malta biex jikkonferma li saret serqa ta' laptop. Terġa' min għamel irrapport ma joqgħodx f'xi pajjiż fil-viċin.

26. Għalhekk il-Qorti, wara li rat iċ-ċirkostanzi tal-każ, u wara li rat l-artikolu 599 tal-Kap 12 res applikabbli għall-Kap 9, qed tiddeċiedi li fil-proċess teżisti prova li hija ammissibbli. Ir-rapport huwa prova li saret is-serqa u ta' xejn aktar.

28. Oltre minn hekk fis-sentenza tal-Qorti Kriminali deċiża nhar l-24 t'Ottubru 2011 fil-kawża fl-ismijiet ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Mario Azzopardi*** ġie deċiż is-segwenti : -

Li l-artikoli relevanti dwar il-Hearsay Rule huma l-artikoli 598 u 599 tal-Kap 12 reżi applikabbli għall-Kap 9 bl-artikolu 645 tal-Kap 9.

Il-każ li mhux l-ewwel darba li ġie ċitat b'approvazzjoni dwar il-hearsay rule f'kawżi ta' natura kriminali huwa Subramaniam v. Public Prosecutor fejn insibu dan ilkliem:

> 'Evidence of a statement made to a witness by a person who is not himself called as a witness may or may not be hearsay. It is hearsay and inadmissible when the object

> of the evidence is to establish the truth of what is contained in the statement. It is not hearsay and is admissible when it is proposed to establish by the evidence, not the truth of the statement, but the fact that it was made. The fact that the statement was made, quite apart from its truth, is frequently relevant in considering the mental state and conduct thereafter of the witness or of some other person in whose presence the statement was made.'

Jekk wieħed jimxi mal-prinċipji ta' dan il-każ allura ċerti persuni li magħhom ikun tkellem l-allegat vittma jistgħu jkunu prodotti (per eżempju, psikologu, għalliem jew social worker, il-ġenituri jew qraba fil-qrib tal-allegat vittma). Dawn jistgħu jixhdu li l-allegat vittma tassew qal hekk. Tali xhieda hija biss prova li l-allegat vittma tassew qal hekk, iżda mhux li dak li qed jgħid l-allegat vittma huwa tassew minnu. Jekk wieħed jeżamina l-ewwel sentenza tal-artikolu 599 tal-Kap 12, wieħed jista' jikkonkludi li l-hearsay rule fil-Liġi tagħna mhix daqshekk assoluta. U filfatt hekk qalet il-Qorti Kostituzzjonali hija u tiddeċiedi il- każ 'Joseph Mary Vella et versus Il-Kummissarju tal-Pulizija' (13 ta' Jannar 1988) fejn il-Qorti kkonfermat digriet tal-Prim'Awla biex jitħalla jixhed Prokuratur Legali li kien marbut bis-sigriet professjonali. Dan tħalla jixhed mingħajr ma kellu jikxef isem it-terza persuna li kienet qaltlu biex il-fatti li fuqhom kellhom jixhed il-Prokuratur Legali. Peress li d-depożizzjoni, li tista' tkun hearsay, tista' tkun prova diretta li ntqal xi ħaġa, ma tistax tiġi esklusa flistadju tal-eċċezzjonijiet preliminari.

F'dak li huma deċiżjonijiet kriminali, il-Qrati tagħna issa ilhom sew isegwu il-prattika dwar il-hearsay rule. (Ara dwar dan il-punt: Ir-Repubblika versus Meinrad Calleja). Reċentement il-Qorti tal-Appell Kriminali diversament preseduta qalet hekk:'

> Fil-limit tal-użu li għamlet l-ewwel Qorti tal-okkorenza msemmija, ma hemm xejn irregolari. Hu ben stabbilit li waqt li prova hearsay ma hix prova tal-kontenut ta' dak li jiġi rapportat li ntqal, hi prova li dak rapportat li ntqal fil-fatt intqal fiċ-ċirkostanzi, data, post u ħin li ntqal u in kwantu tali hi ċirkostanza li meħuda ma' provi u ċirkostanza oħra tista' wkoll tikkontribwixxi għall-apprezzament li tagħmel il-Qorti.' (1 t'April 2011 'Il-Pulizija versus Fabio Schembri' preseduta mill-S.T.O. il-Prim Imħallef Dr Silvio Camilleri).

29. Apparti dan fis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawża fl-ismijiet ***Ir-Repubblika ta' Malta vs Angelus Vella***, deċiża nhar it-30 ta' Lulju 2015, ir-regola dwar il-*hearsay evidence* ġiet spjegata b'dan il-mod kwantu sempliċi daqskemm ċar -

Ilu ben stabbilit minn din il-Qorti, kif anki rilevat mill-ewwel Qorti fis-sentenza tagħha, li mhux kull relazzjoni ta' x'qal ħaddieħor tikkostitwixxi hearsay evidence iżda jekk dak rapportat hux hearsay evidence jew le

jiddependi mill-użu li wieħed jippretendi li jsir minn dak rakkontat. Jekk dak rakkontat jiġi preżentat bħala prova tal-kontenut tiegħu allura dak ikun hearsay evidence u bħala tali inammissibbli iżda jekk dak rakkontat jiġi preżentat mhux bħala prova tal-kontenut tiegħu iżda bħala prova li dak li ntqal verament intqal fiċ-ċirkostanzi ta' data, post u ħin li fihom intqal allura dan ma jkunx hearsay evidence u huwa ammissibbli għal ċerti għanijiet legali legittimi bħal sabiex tiġi kontrollata x-xiehda diretta tax-xhud li l-kliem tiegħu ikun qiegħed jiġi rapportat jew, fiċ-ċirkostanzi idoneji, anki sabiex tiġi korroborata xiehda diretta oħra.

30. Illi l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi tal-provi f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li l-Qorti tal-Maġistrati tkun fl-aħjar qagħda tqis il-provi kollha għax, normalment, tkun għexet personalment il-proċess quddiemha. Hija tkun setgħet tara u tisma' lix-xiehda jixhdu quddiemha. U għalhekk huwa għaqli li l-Liġi tħalli prinċipalment dan l-eżerċizzju ta' analiżi u apprezzament tax-xiehda tax-xhieda f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati; liema eżerċizzju huwa importanzi ħafna u li din il-Qorti ttih il-piż li jixraqlu, in kwantu ma jistax jiġi disturbat kif ġieb u laħaq.

31. Anke fejn il-Qorti tal-Maġistrati, għal xi raġuni jew oħra, ma tkunx semgħet ix-xhieda kollha hi stess, xorta waħda l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi u deċiżjoni dwar il-fatti f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Il-Qorti tal-appell xorta tibqa' Qorti tat-tieni grad, biex, fil-każijiet appellati tara jekk u safejn il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjonijiet milħuqa minnha in bażi għall-dawk il-provi u l-argumenti legali miġjuba quddiemha. Biss, kif intqal, din il-Qorti ma taqbadx u tibdel id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati kif ġieb u laħaq, u dan għar-raġuni miġjuba fil-kawża ***Il-Pulizija vs Lorenzo Baldacchino*** deċiża mill-

Qorti Kriminali bħala Qorti tal-Appell deċiża nhar it-30 ta' Marzu 1963 mill-Imħallef William Harding fejn intqal is-segwenti : -

> Ma hemmx bżonn jinghad li l-komportament tax-xhud (*demeanour*) hu fattur importanti ta' kredibilita (ara Powell, On Evidence, p. 505), u kien, ghalhekk, li inghad mill-Qrati Ingliżi segwiti anki mill-Qrati taghna, illi "great weight should be attached to the finding of fact at which the judge of first instance has arrived" (idem, p. 700), appuntu ghaliex "he has had an opportunity of testing their credit by their demeanour under examination".

Ikkunsidrat

32. Illi l-ilment prinċipali tal-appellant jikkonsisti filli l-Qorti tal-Maġistrati ma kellhiex biżżejjed provi sabiex leġittimament u raġonevolment issib lill-appellant ħati. Il-Qorti tal-Maġistrati rreferiet unikament għar-ritratti li ġew ippreżentati u minn fejn iddeduċiet illi l-ksur kien jissusisti.

33. L-akkuża tinstab riflessa fil-Leġislazzjoni Sussidjarja 441.07, regolament 29(2)(a), li titratta bejjiegħa minn toroq u minn post fiss. Dan ir-regolament jaqra kif ġej:

> (2)Bejjiegħ fit-toroq jista' jiġġestixxi wkoll l-attività kummerċjali tiegħu minn post fiss billi jipparkja l-vettura tiegħu, sabiex ibiegħ lill-konsumaturi tiegħu bla ħsara għall-kondizzjonijiet li ġejjin:
> (a) li ma jkun hemm ebda ingombru jew inkonvenjenti kkaġunat lill-abitanti jew għal min ikun għaddej fit-triq, bl-użu ta' ġeneratur jew kull ħaġ'oħra;

34. Kwindi huwa ċar illi l-uniku ksur li qed jiġi pprospettat kontra l-appellant huwa illi filwaqt li kien qed jiġġestixxi l-attivita' kummerċjali tiegħu minn post fiss, hu b'xi mod ikkaġuna ngombru

jew kien ta' inkonvenjent għal xi abitanti jew għal min jista' jkun għaddej fit-triq u dan bl-użu ta' ... kull ħaġ'oħra.

35. L-appellant ma ġiex akkużat illi ma kellux liċenzji jew permessi fiż-żmien mertu tal-allegat ksur u dan jingħad fid-dawl tax-xhieda prodotti quddiem din il-Qorti fejn sar aċċenn għal dak li jirrigwarda l-permessi maħruġa mill-Kunsill Lokali. L-anqas ma ġie mixli li huwa ma mexiex mal-kondizzjonijiet tal-liċenza tiegħu jew li mar oltre dak li kien liċenzat għalih. Fil-fatt ma ġiex pruvat eżattament għal xiex kien liċenzat u kif setgħa jiżolġi l-attivita tiegħu.

36. Mill-provi wieħed jifhem li l-ingombru jew invonvenjent kien jikkonsisti minn numru konsiderevoli ta' kaxxi li kienu esposti biswit u quddiem it-trakk tal-appellant u li fihom kellu l-ħxejjex u l-frott li hu kien liċenzat biex ibiegħ.

37. Dawn il-kaxxi u mwejjed ġew innotati mill-Pulizija li kienu qegħdin jagħmlu r-ronda fl-inħawi. Huma innutaw lill-appellant armat bil-kaxxi fuq barra. Skond l-affidavit prodott huma qalulu sabiex ineħħi l-kaxxi minn fejn kienu – probabbilment għax fil-fehma tagħhom dawn setgħu kienu ta' ingombru jew kienu fin-nofs.

38. Biss ma jirriżultax li l-Pulizija avviċinaw lill-appellant **wara** li rċevew xi rapporti minn terzi persuni dwar inkonvenjent jew ingombru li l-appellant seta' kien qed jirreka minħabba dawn il-kaxxi.

39. Iżda aktar importanti minn hekk il-Pulizija ma indikawx illi l-kaxxi kienu qegħdin jingumbraw jew jostakolaw il-passaġġ tat-traffiku jew tan-nies f'dik il-parti tal-parkeġġ.

40. Jirriżulta illi dawn ir-ritratti li ġew eżebiti kienu l-unika prova mressqa illi setgħet titfa' dawl fuq il-ħtija o meno tal-appellant għall-akkuża mressqa. Il-Qorti tal-Maġistrati għamlet referenza ċara għal dawn ir-ritratti fejn indikat ukoll illi ma tressqet l-ebda prova oħra dwar l-akkuża miġjuba.

41. L-ebda xhud imressaq ma jitfa' dawl dwar l-akkuża miġjuba jew b'xi mod jindika jekk l-appellant kienx ta' ingombru jew inkonvenjent għal terzi fil-post u mill-mod ta' kif kien armat għall-bejgħ. Il-Prosekuzzjoni preżentat l-affidavit u r-ritratti u ħalliet lil Qorti tiddeżumi hi jekk dawk il-kaxxi jew imwejjed kienux ingombru jew inkonvenjent.

42. Issa rriżulta li l-appellant kienu ilu jiġġestixxi dan in-negozju mill-post in kwistjoni għal snin twal u ma ġiet prodotta ebda evidenza li turi li kien hemm ilmenti minn terzi jew kwistjonijiet dwar jekk kienx qed juża posta oħra bla permess jew jekk kienx qed juża aktar spazju milli suppost, jew kienx qiegħed jingombra jew ixekkel il-passaġġ liberu tan-nies jew tat-traffiku minn dak il-post.

43. Għalkemm ġie pruvat li huwa kien liċenzat biex ibiegħ il-bejgħa tiegħu, ma ġiet prodotta ebda prova ta' kemm kien l-ispazju li huwa kien ġie liċenzjat juża f'dak il-parkeġġ. Mill-liċenza tiegħu ma

jirriżultax jekk huwa kienx marbut b'xi spazju limitat jew jekk kienx ristrett li jbiegħ il-bejgħa tiegħu biss minn fuq it-trakk tiegħu.

44. Ġew eżebiti żewġ ritratti li juru t-trakk tal-appellant bil-kaxxi armati fuq barra. Wieħed minn dawn iż-żewġ ritratti jindika - bejn wieħed u ieħor - id-daqs ta' dan it-trakk u l-ispazju li dawn il-kaxxi kienu qegħdin jieħdu.

45. Madankollu il-kwistjoni ta' l-ingombru hija marbuta mhux biss mal-ispazju li kien qed jokkupa l-appellant, iżda wkoll mal-kumplament tad-daqs tal-area u tal-ispazju ċirkostanti. Il-kwistjoni tal-ingombru hija wkoll marbuta mad-destinazzjoni u l-użu tal-area li fiha l-appellant kien qiegħed jarma għall-bejgħ tal-bejgħa tiegħu. Aktar mal-area tkun żgħira, akbar tkun l-inċidenza li wieħed jingombra jew ikun t'inkonvenjent għall-pubbliku jew għall-vetturi għaddejja. Iżda akbar ma tkun l-area fejn wieħed jarma għall-bejgħ, anqas tkun il-possibilita ta' ingombru jew inkonvenjent. Fin-nuqqas ta' indikazzjoni ċara dwar xi limitazzjonijiet ta' spazju li setgħa kien liċenzat għalihom, b'mod partikolari f'żona li mir-ritratti tidher li kienet waħda relattivament kbira, timmilita favur l-appellant.

46. Mir-ritratti eżebiti ma jirriżultax jekk kienx hemm kaxxa ta' parkeġġ fejn jinstab posizzjonat l-appellant jew kaxxa apposta għat-trakk tiegħu; mhuwiex magħruf lanqas jekk bil-mod kif kienu posizzjonati dawn il-kaxxi kienux qed jostakolaw il-passaġġ ta'

traffiku, konsiderando li milli fehmet din il-Qorti, l-appellant jinstab posizzjonat ġewwa parkeġġ tal-vetturi.

47. Anzi wieħed minn dawn ir-ritratti juri illi l-appellant ma jostakolax il-ħruġ mill-parkeġġ li jinstab biswit il-posta tiegħu fejn jidher ukoll illi ħalla biżżejjed wisgħa sabiex tgħaddi vettura mingħajr problemi.

48. Ir-ritratti juru verament li l-appellant kien qiegħed juża spazju, konsiderevoli, preżumibbilment pubbliku, sabiex ikun jista' jbiegħ il-bejgħa tiegħu. Iżda hawnhekk il-kawża mhix waħda bażata fuq il-fatt li l-appellant kien qiegħed jokkupa spazju pubbliku mingħajr awtorizzazjoni jew liċenza; jew li kien qiegħed jikser il-kundizzjonijiet tal-liċenza jew awtorizzazzjoni tiegħu in kwantu jkun tħanżer u ħataf aktar spazju minn dak awtorizzat lilu. L-akkuża kontra tiegħu hija dik ta' ingombru jew inkonvenjent – meta l-Prosekuzzjoni ma pprovdiet ebda prova f'xiex dan l-ingombru jew inkonvenjent kien jikkonsisti u għaliex kien ritenut inkonvenjent jew ingombru. Il-fatt li l-appellant kellu għadd ta' kaxxi bil-bejgħa barra f'zona li d-daqs tagħha jidher li kien konsiderevoli ma kienx awtomatikament iwassal għal inkonvenjent jew ingombru.

49. Huwa minnu li l-ispazju li kien qiegħed jokkupa l-appellant setgħa jiġi użat minn terzi persuni għal skopijiet oħra. Huwa minnu wkoll li possibilment terzi persuni setgħu jagħmlu użu aktar kongruwu mad-destinazzjoni u l-użu li l-area setgħet kienet destinata għaliha preżumibbilment bħala parkeġġ pubbliku.

50.Iżda mill-banda l-oħra l-appellant ipprova sal-grad tal-probabbli li huwa kien awtorizzat li jbiegħ il-bejgħa tiegħu minn dak il-parkeġġ, mingħajr ma l-Prosekuzzjoni ppruvat lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni x'kienu r-restrizzjonijiet ta' spazju li l-appellant kien marbut bihom, jew alternattivament fiex kien jikkonsisti l-ingombru u l-inkonvenjent rekat mill-appellant bil-kaxxi tiegħu.

51.Il-Prosekuzzjoni naqset milli turi x'kienu l-jeddijiet tal-appellant fuq dik l-area fejn ġie konċess lilu li jista' jmur ibiegħ il-ħxejjex u frott : ċjoe safejn kienu jestendu l-jeddijiet tal-appellant, debitament liċenzat, u li anke ingħata l-barka tal-Kunsill Lokali ta' San Pawl il-Baħar tas-6 ta' Marzu 2012 fejn is-Segretarju Eżekuttiv iċċertifika li

> The fixed kiosk that is place in the middle of the parking area has all the necessary permits from the Departments concerned. The Vegetable vendor (Jimmy Vella Fruit & Vegetables) has been occupying this space for a very long time (for over than twenty five years) well before the establishment of Local Councils. This also has the electrical and water supply.

52. Jiġifieri hawnhekk jirriżulta minn dan id-dokument, li l-appellant kien konċess li juża spazju pubbliku – li bl-ebda mod ma huwa indikat x'metraġġ kwadru kien intitolat li jokkupa għall-bejgħ ta' ħxejjex u frott f'zona li hija wkoll diżenjata bħala żona ta' parkeġġ. Minkejja dan ma hemm ebda indikazzjoni jekk l-ispazju konċess lill-appellant kienx wieħed limitat biss għall-vettura tiegħu. Anzi minn din l-ittra hemm indikazzjoni li huwa kellu fixed kiosk. L-anqas ma hemm indikazzjoni jekk din il-liċenza kienetx ukoll testendi għall-esposizzjoni tal-ħxejjex u frott tiegħu. Issir riferenza għal spazju, mingħajr indikazzjoni ta' fejn dan l-ispazju kellu jkun, tad-daqs tal-ispazju u kif dak l-ispazju kellu jiġi użat. Wieħed jifhem li huwa

kien licenzat li jbiegħ il-ħxejjex u l-frott. Iżda ma hemm ebda indikazzjoni ta' kif u *come*.

53. Apparti minn hekk, kif intqal aktar il-fuq, il-Prosekuzzjoni naqset milli tressaq prova, lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni, li l-appellant kien qiegħed joħloq xi ingombru jew inkonvenjent għal xi terzi persuni meta huwa kien qiegħed jarma f'nofs dan il-parkeġġ bil-mod kif rama'. Mill-provi prodotti jirriżulta li t-teżi tad-difiża - li l-appellant kien juża dan l-ispazju f'parkeġġ, liema spazju kien konċess lilu għal snin twal u li ma kienx hemm prova li bl-azzjoni tiegħu l-appellant dejjaq jew wassal għal deterjorament jew ħsara pubblika jew ostakola l-parkeġġ jew b'xi mod ieħor ħoloq diżordni jew inkonvenjent - ġiet pruvata sal-grad tal-probabbli.

54. Bid-dovut rispett, din il-Qorti jidhrilha li il-Prosekuzzjoni ma kienetx f'qagħda li turi lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni kif u safejn l-appellant kien qiegħed joħloq inkonvenjent jew ingombru bl-azzjoni tiegħu li jokkupa art f'nofs parkeġġ pubbliku, mingħajr prova effettiva ta' x'kien dan l-inkonvenjent jew l-ingombru, meta jirriżulta li l-appellant kien liċenzjat biex jagħmel dik l-attivita minn dak il-post, mingħajr ma l-Prosekuzzjoni kienet f'qagħda tispjega eżattament f'liema parti tal-parkeġġ huwa kien awtorizzat li jwettaq l-attivita tiegħu, kemm metri kwadri huwa setgħa jokkupa u b'liema mod huwa setgħa jesponi l-bejgħa tiegħu f'dak l-ispazju u allura l-mod ta' kif huwa kien qiegħed jikkawża l-inkonvenjent jew l-ingombru.

55. Fiċ-ċirkostanzi partikolari ta' dan il-każ, kien aktar indikat għall-Awtoritajiet konċernati li jiddeterminaw sewwasew x'kienu t-termini tal-konċessjoni li l-appellant kien qiegħed igawdi minnhom inkluż dawk relattivi għall-ispazju konċess lilu biex jeżerċita n-negozju tiegħu fuq art pubblika u l-mod ta' kif tali negozju kellu jiġi mwettaq. Imbagħad jaraw li dak konċess jiġi inforzat kif jixraq.

56. Dan qiegħed jingħad għaliex l-appellant ma għandux il-jedd li jagħmel li jrid minn dak il-post. Kieku ġie pruvat lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni li bl-azzjoni tiegħu l-appellant kien qiegħed jostakola l-passaġġ tat-traffiku jew inkella l-passaġġ liberu u sigur tan-nies li jkunu għaddejjin minn hemm jew li jkunu jridu jipparkjaw hemmhekk, allura huwa kien ikun kriminalment passibbli. Iżda f'dan il-każ, din il-prova ta' dan l-ingombru jew l-inkonvenjent ma nġibitx mill-Prosekuzzjoni sal-grad rikjest mill-Liġi. Ir-ritratti eżebiti mill-Prosekuzzjoni u li l-Qorti serħet fuqhom kienu evidenza viżiva tajba. Iżda din l-evidenza statika tista' tkun qarrieqa in kwantu mhux neċessarjament tkun rappreżentattiva tal-ambjent kollu ċirkostanti u tal-area u l-konfigurazzjoni preċiża ta' dak il-post fejn kien jarma l-appellant. B'hekk il-ħtieġa ta' provi oħra diretti jew indiretti, aktar siguri, kienu meħtieġa sabiex il-Prosekuzzjoni setgħet tipprova l-każ tagħha lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni f'dan il-każ.

Decide

Għal dawn il-motivi din il-Qorti tilqa l-appell ta' Anthony CAMILLERI, tħassar u tirrevoka s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) ta' nhar it-30 ta' Jannar 2018, tiddikjarah mhux ħati tal-imputazzjoni miġjuba kontra tiegħu u konsegwentement tilliberah minn kull ħtija u piena.

Aaron M. Bugeja
Imħallef